

संस्कृत
- ११८

विधि: प्रयोग-संहार

सर्वदेवमूर्तिप्रतिष्ठाविधिः

✓ 3324

(1)

म्यां च विनश्यति ॥ भद्रकाल्या कृतास्तत्र कर्तुर्भवतु तुष्टये ॥ धर्मदक्षिकरी ज्ञे
या दशम्यां तु तथा तिथौ ॥ एकादश्यां तथा युक्ता द्वादश्यां सर्वकामदा ॥ त्रयो
दश्यां तथा ज्ञेया चतुर्दश्यां विनश्यति ॥ ५॥ अथ अयनविधिः ॥ माधवी
ये वैश्वानसः ॥ मातृभैरवा वाराह नृसिंहस्य त्रिविक्रमः ॥ माहिषसुरस्य
हंस्यश्च स्थाप्य वैदक्षिणायने ॥ अथ यजमानः ॥ ततः मंडपं कृत्वा भक्त
त्वा ॥ यादिकृते अभ्युदयस्तदा उत्तमकारेण कृत्वा पूजादिकं कुर्यात् ॥
अकृते साधारणं छाया मात्रं नानाफलपुष्पयुतं विना तं चामरालं कृतं
मंडपं कृत्वा ॥ पूर्वोक्तकाले आग्नेयहस्तमात्रं कुंडं स्थंडिलं वा चतुरस्रं वि
धाय ॥ ततः ईशान्ये हस्तमात्रं चतुरस्रं वेदिं कृत्वा ॥ तदुपरि सर्वतोभ

२

(२)

द्रं कृत्वा ॥ तदुत्तरतः अभिषेकार्थं शय्यावेदिं कृत्वा ॥ अथ यजमानः ॥ आचम्य
 प्राणानामम्य देशकालौ संकीर्त्य ॥ मम इह जन्म निजमांतरे च सकलदोषाः
 नुत्तये मातृ तश्च पितृ तश्च आत्मसहितं कविं शतकुलमुप्यर्थं चतुर्विधं
 पुरुषार्थं दीर्घायुर्लक्ष्मीप्राप्त्यर्थं पुत्रपौत्रादिवृध्यर्थं अक्षैर्यसुखकाम
 नासिध्यर्थं देवस्य सांनिध्यर्थं विष्णुलोकप्रीत्यर्थं श्रीसांबशिव अमुकमूर्ति
 प्रतिष्ठापनमहं करिष्ये इति संकल्प्य ॥ तद्देवगणपतिपूजनपूर्वकं स्वास्तिपुण्या
 हवाचनं मातृकापूजनं अंकुरार्पणकौतुकबंधनादींश्चाद्यं आचार्यो यदि
 कृत्वा ॥ अमुकमूर्तिप्रतिष्ठापनं च करिष्ये ॥ ततः आचार्यवर्णनं कुर्यात् ॥ गोत्रोच्चार्य पूर्वकं
 कृत्वा ॥ अमुकमूर्तिप्रतिष्ठापनं भूतं आचार्यत्वमहं वृणो ॥ आचार्यस्तु यथा

राम

२

(2A)

स्वर्गेशकादीनां बहस्पतिः॥ तथा त्वममयजेमि नू आचार्यो भवसुव्रत॥१॥
अथ ब्रह्मा वर्णनं॥ यथा चतुर्मुखो ब्रह्मा स्वर्गलोके व्यवस्थिता॥ तथा त्वम
मयजेस्मिन् ब्रह्मा भवद्विजोत्तम॥२॥ अस्य यागस्य निष्पन्नो भवेत्तो भ्यर्चि
तामया॥ अथ कृत्विजश्च तारो अष्टो वा॥ ऋविदः पद्मपत्राक्षगायत्रः सोमदे
वता॥ अग्निगोत्रं सप्तविंशदं कृत्वि कुलं मे मम प्रसो॥ आचार्याय मधुपर्कं वस्त्रा
दिभिः पूजयिष्ये॥ ततः आचार्यं दर्शयिष्ये॥ यदत्र संस्थितं भूतं॥ अपक्रा
मंतु भूतानि० रक्षेत्॥ इति सर्षपाविर्कीर्य॥ पंचगव्येन शुची वोह व्यामस्ततः०
शुद्धो वाजं सिषाससि॥ आपो हि षामयो भु० यथा च न॥ कुशोदकेन भू
मिं प्रोक्ष्य॥ स्वस्त्वयनेताक्षर्यमरि० षभयन्नो अस्तु॥ देवाः आयां तु या तु धा

३

(३)

नाअपआयांतुविद्योदेवयजनंरक्षस्व॥ इतिमंत्रेण भूमौ प्रादेशं कुर्वीत ॥ त
 तः पंचगव्यं कृत्वा ॥ पंचगव्येन हिरण्यद्वर्वा पालाशपौर्णः ॥ आपोहिष्णमयो
 भुवःस्तान्वाचनः ॥ तिसृषिर्मंत्रैः भूमिं प्रोक्ष्य ॥ ओम् भूर्भुवः स्वः इदं वि
 दुर्विचक्रमे ॥ स्मरेत् इति मंत्रेण फलमवद्वर्वासमर्प्य ॥ रक्षो हणं वाजिनमाजि ॥
 पातु नक्तं ॥ इति मंत्रेण देवस्य दक्षिणहस्तं कंकणं बध्वा ॥ वाससा आष्ठा घ ॥
 अवतेहे लोवरुणं कृतानि ॥ उदु नमं वरुणं ॥ अथाय ॥ इति मंत्राभ्यां जले धिवा
 सयेत् ॥ ततः सर्वतो भद्रं कृत्वा ॥ ततः स्त्रुडिल उपलेपनादि अग्निप्रतिष्ठापनां
 तं कृत्वा ॥ सर्वतो भद्रं देवतास्थापनं कृत्वा ॥ संमुखो भव ॥ ईशान्यावेष्टादौ नव
 ग्रहादींस्तन्मंत्रैरावाह्योद-रोपचारैः संपूज्य ॥ ईशान्यां प्राग्वत्कुंभं सं

राम

३

(3A) ह स्थाप्य तत्र वरुणमावाह्याग्निं समीपे सन्वाधानं कुर्यात् ॥ तथा पूर्वोच्चरितं ॥
क्रियमाणे गृहे होमे देवतापरिहारार्थं स्थापनार्हं होमे देवतापरिहारार्थं सन्वा
धानं करिष्ये ॥ अस्मिन् न्वाहिते ग्राविस्यादि च क्षुब्धे आभ्येनेत्येतमुक्त्वा ॥
अत्र प्रधानं ॥ आदिस्यादि प्रधानदेवताः प्रत्येकं अष्टाविंशत्यष्टसंख्या
काभिः समितिलचर्वाभ्या हुतिभिः ॥ अधिदेवता प्रत्येकं अधिदेवता प्रत्येकं
अष्टाष्टसंख्याकाभिः चर्वाभ्याद्रव्येण अष्टौ लोकपालेभ्यः प्रत्येकं पालरा
ओदुंबरा अश्वत्थशमिवट अपामार्गसमितृभिः प्रत्येकं अष्टाष्टसंख्याका
भिः समिधाद्रव्येण ॥ स्थापनार्हं देवतादेवमंत्रेण पूर्वोक्तसमितिलचर्वा
भ्यैः अष्टसहस्र अष्टशत अष्टाविंशतिर्वायस्ये ॥ अग्निर्यजुर्गिरित्यनु

सर्वे० त्रिषा

॥४॥

(५)

क

वाकेन दशतिलाज्याकृतिभिः॥ पुरुषसूक्तं त्रिवारं प्रत्यृचं आज्यद्रव्येण शेषेण
स्विष्टकृतमित्यादिसद्योपक्ष्य इत्यं तमुक्त्वा॥ परिमृहनादिहविरासादनांतं
कृत्वा॥ अग्न्यालंकरणादि चक्षुषी आज्येनेत्यंतमुक्त्वा॥ अथ प्रधानहो
मः॥ ततः गृहप्रधानहोमं कृत्वा॥ लोपाउभयः शमीपालाराऔदुंबरअश्व
त्थअषामार्गसमितृभिः॥ प्रत्येकं अष्टाविंशतिरष्टौ कृत्वा॥ स्थापनाहं देवमंत्रे
ण स्वमितिलचुर्वज्रैः रष्टसहस्ररष्टशतं वा अष्टाविंशतिर्वा कृत्वा॥ अग्निर्य
जुर्भिः रित्यनुवाकेन दशाकृतिभिसिलज्यैर्कृत्वा॥ आज्यहोमकाले अग्ने
रुत्तरतः कलशेष्टताकृति शेषेण संपातानि क्षिपेत्॥ अग्निर्यजुर्भिः॥ स
वितास्तोमैः स्वाहा॥१॥ इन्द्र उक्थामदेः॥ मित्रावरुणा वाशिषा स्वाहा॥२॥

राम

॥४॥

(4A)

अंगिरसोधिष्ठ्यायेरग्निभिः॥ सरतः सदो हविर्धानाभ्यां स्वाहा॥ ३॥ आपः
प्रोक्षणीभिः॥ ओषधयो बर्हिषा स्वाहा॥ ४॥ अदितीर्वद्यां॥ सोमो दीक्षामा स्वा
हा॥ ५॥ त्वष्ट्रे ध्येन॥ विष्णुर्मतेन स्वाहा॥ ६॥ वसव आज्येन॥ आदि स्यादक्षि
णाभिः स्वाहा॥ ७॥ विश्वे देवा ऊर्जा॥ पूषा स्वगाकोरेण स्वाहा॥ ८॥ बृहस्प
तिः पुरोधया॥ प्रजापतिरुत्तरी धेन स्वाहा॥ ९॥ अंतरिक्षं पवित्रेण॥ वायुः
पात्रैः॥ अहंश्च धया स्वाहा॥ १०॥ प्रातद्रव्यं होमांते देवस्य पादनाभिशिर
सि उपस्पृशेत्॥ ततः आज्यहोमे च नरत सजलकुंभं संपातानयेत्॥
ततः आचार्यो शोधयेत्॥ ततः देवं नत्वा॥ स्वागतं देवं देवेश विश्वरूपं न
मोस्तुते॥ श्रुत्येपि त्वेदधिष्ठाने श्रुधिं कर्म हरस्वन॥ इति संप्राध्या॥ १३

॥५॥

(5)

अग्निः सप्तमिति स सर्वस्य सूक्तस्य सौ चिक्रे विस्वे देवास्त्रिष्टुप् ॥ अग्न्युत्तारणे वि० ॥ प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् ॥ ४
निष्ठ ब्रह्मणस्पते० सवा ॥ इति मंत्रेण सन्न त्विकू देवं उत्थाप्य ॥ पूर्वमद्वते अ
ग्न्युत्तारणे अधुना वा कार्यं ॥ अग्निः सप्तमिति सूक्तं अग्निपदहीनं पठित्वा ॥
पुनस्तहितं पठेत् ॥ ततः रावे गुण० धौ ॥ अस्य देवस्य पूज्यत्वाधिकारसिध्य
र्थं दाहतापशमनार्थं अग्न्युत्तारणं करिष्ये ॥ रावं अष्टसहस्रमष्टशतं अष्टाविं
शतिर्विपठेत् ॥ जलधारां पातयेत् ॥ ततः सूक्तांते ॐ रां रीं रूं रै रौं रः ॥ अग्नये
हिरण्यगर्भदेहपावकसर्वमुखसर्वनिवासं अस्यामूर्तेः सर्वांगेभ्यः सर्वा
वयवेभ्यः सर्वधातुभ्यः सकाशां निर्गच्छतापदाहं शमय शमय सुशीत
लतां अंगावयवधातुषुकुसुकु ॥ ॐ सां स्पीं सूं सैं सौं सः ॥ ॐ यों यीं यूं यै
यो यः ॥ ॐ स्वाहा ॥ इति सूक्तांते प्रत्यावृत्त्या पठेत् ॥ सुगंधद्रव्योद्धर्तनं

राम

५

(5A)

सर्वौषधिलेपनं सत्पथान्यलेपनं ॥ तानि स्रग्गंधद्रव्याणि चंदन ॥ रत्ना ॥ क
पूर ॥ कचोरा ॥ गटिवन ॥ बाला ॥ धातपत्रा ॥ भद्रमोथे ॥ एतान्यष्टद्रव्याणि चूर्णीयि
त्वापयसा संमिश्र्य यांसां चंद्रनीलकंठजटाञ्जूरवृत्तसुरीतामोदबाहनांग
प्रत्यंगावयवधारुभ्यः रत्नरुमूर्तेः निष्कारायानिष्कारायदाहतापोपशमयश
मयस्रुशीतलत्वेकुरुकुरुदेहिदेहियांसां स्वाहतिमंत्रेण दशवारमभिमंत्र्य ते
नोदत्य ॥ ततः सर्वौषधिलेपनं ॥ याओषधीः पूर्वा ० त्र्यंब ॥ १ ॥ शतं वोअंब ०
कृत ॥ २ ॥ ओषधीः प्रतिमो ० वः ॥ ३ ॥ ओषधीरिति मो ० ष ॥ ४ ॥ अश्वत्थेवो नि ० ष ॥
॥ ५ ॥ यत्रौषधीः सम ० नः ॥ ६ ॥ अश्ववती सो ० तये ॥ ७ ॥ दुधुष्माओष ० ष ॥ ८ ॥ दु
ष्टतिर्नामि ० थ ॥ ९ ॥ अतिविश्वाप ० प ॥ १० ॥ यदिमावाज ० था ॥ ११ ॥ यस्यौषधीः प्र ०

(6)

रिव॥१२॥साकंयक्ष्मप्रपत०कया॥१३॥अन्यावोअन्या०वचः॥१४॥याःफलिनी
मि०हसः॥१५॥इतिसत्पधान्यानि॥ब्रीहियवमाषतिलप्रियंगुमुद्गस्यामाकरता
निसत्पधान्यानिचूर्णयित्वा॥येनतोकायतनया०भगं॥इतिमंत्रेणोद्धृत्य॥
सत्पमृत्तिकेनआचार्योद्वादशवारंउद्धृत्य॥शुद्धोदकेनप्रक्षाल्य॥समंत्रकंपंच
गव्यंकृत्वा॥पंचगव्यैःसंस्नाप्य॥उच्छोदकेनप्रक्षाल्य॥ततःघृतेनाभ्यज्य॥
घृतंमिमिक्षेद्यतम०हव्यं॥उच्छोदकेनप्रक्षाल्य॥ततःगोधूमचूर्णेनउद्धृत्य॥
शुद्धोदकेनप्रक्षाल्य॥शान्तोदेवीरभिष्टम०तुनः॥इतिमंत्रेणसंस्नाप्य॥ततः
कलत्रोदकेनस्नापयेत्॥गंधाघर्चितेसहपल्लवैःश्वतुर्भिःकलत्रैःससु
द्रज्येष्ठासलिलस्य०वंतु॥१॥याआपोदिव्याउ०तु॥२॥यासाराजावरुणो०

राम

६

(6A)

वंतु॥३॥यासुराजावरुणोयासुसोमो०वंतु॥४॥इतिचतुर्भिःआकलशेषुधाव०
धने॥इत्यादिरक्षिणिच्यदेवंनमस्कृत्य॥नतःउच्छोदकेनप्रक्षाल्य॥सुगंध
गंधेननुलिप्य॥नतःओदुंबरपीठेउपविश्य॥ततोष्टोदिक्षुसजलकुंभान्संस्था
प्य॥तेषुगंधपुष्पदूर्वाक्षिप्त्वा॥गोरोचनकुंभैरामीपलाशवटखदिरविल्वअश्व
थवैकुंठनीफणसान्आम्रगिरओदुंबराणांपल्लवानांकषायोक्षिप्त्वा॥ब्रह्मा
देवानामितिदशभिर्ऋग्भिःकुंभैःस्त्रिस्त्रेणवेष्ट्या॥तेषुमंत्राः॥ब्रह्मादेवानां१०
पां॥इमेनोष्ट्राणां०भन॥१॥प्रकीर्तिप०षा॥अंतःपश्य०२॥समत्सरः०३॥
इंद्रायेदो०षण्मन॥३॥परिप्रियः०४॥सहस्रधरः०५॥गति॥६॥सप्रयविसू०द्रौ॥
अभिशस्त्रिपा०मानः॥७॥त्वयाहिनःपित०राः॥वन्वन्नवातः०वानः॥८॥यथाप

(७)

वधामनवे० पमान्॥ रावापवस्व० धानि॥ ७॥ पवस्वसोम० अये॥ अवद्रोणानि०
 पानः॥ ८॥ वृष्टिदिवः० श० कीतो॥ संसिंधुभिः० क० आयुः॥ ९॥ रावस्वसोमो० रातीः॥
 पयो नदुग्धमदि० वोल्हा॥ १०॥ कलशोदके पात्रांतरे गृहात्वा पंचपल्लवेन अर्चा
 यामभिषिच्य॥ तत्रमंत्रः॥ आपो हि षामयो० से॥ यो वः शिवत० नरः॥ तस्मा अरं
 ग० चनः॥ हिरण्यवर्णानि चतसृभिः॥ हिरण्यवर्णाश्च० द्रुः॥ अग्निं याग० ना भवंतु॥
 यासां राजा करुणो० नाना॥ मधुश्च० तः शु० तु॥ यासां देवा दिवि० ति॥ याः पृथि०
 तु॥ शिवेन मा च धुषा० मे॥ सुवां अन्तीं र० धत्त॥ पवमानसूक्तं न इत्यनुवा
 केन॥ अश्वत्थे वो निषदनं पणो वो० पुरुषं॥ एतैर्मंत्रैः राभिषिच्य॥ पंचरत्नोदके
 न संस्नाप्य॥ वाससीदत्वा॥ उपवीतंदत्वा॥ गंधादिपंचोपचारैः संपूज्य॥ अर्चा

राम

(7A)

यां परितः दीपान् प्रज्वालयेत् ॥ तत्र मंत्रः ॥ हिरण्यगर्भः समवर्ततामे ॥ विधेम ॥ य आ
त्मदा बलदाय ॥ विधेम ॥ यः प्राणतो निमिषतो ॥ धेम ॥ यस्य मे हिमवतो ॥ धेम ॥ ये
न द्यौरुपाष्टि ॥ म ॥ यं क्रदसी अवसा ॥ म ॥ आपो ह्यद्बुह ॥ म ॥ यश्चिदापो महिना ॥
म ॥ मानो हिंसीज्जनिता ॥ धेम ॥ प्रजापते न त्वं ॥ रयीणां ॥ वर्ग २ ॥ ततः सुवर्णशंका
कृया तैजसपात्रस्थं मधुघृतं च गृहीत्वा ॥ चित्रं देवानामुदगा ॥ स्यात्ते ॥ आप्राया
वाष्ट ॥ यश्च ॥ तेजोसीति मंत्राभ्यां दक्षिणसम्यक्नेत्रे देवस्य नेत्रे मंत्रादस्यालिखेत् ॥
अंजंति त्वामध्वरे देवयं ॥ उपस्थात् ॥ अनेन मधुना चांडत्वा ॥ देवस्य त्वं सवितुः ॥
हस्ताभ्यामध्वज्यशार्कभिरुत् ॥ तैनेव वांजनेन पुनरंजयेत् ॥ अत्र अनज्मीति
विशेषः ॥ ॐ नमो भगवते तुभ्यं हरये नमः ॥ हिरण्यरेतसे विष्णुरूपाय ते नमः ॥ इति

सर्वमू० छा
॥८॥

(४)

मंत्रेण दक्षिणस्य देवं नेत्रे मंत्राद्य लिखेत् ॥ ततः अदर्शनानाभक्षादिदर्शयेत् ॥
ततः कर्त्ता आचार्याय गणं दद्यात् ॥ ऋत्विगभ्यश्च दक्षिणां दत्त्वा ॥ आचार्याय पुरुषसूक्तेन
प्रणवपूर्वकं मन्त्रं वंस्तत्त्वा ॥ ततः वंशपात्रे पंचवर्णादनेन देवस्य नीरांजनं कुर्यात् ॥
रुद्राय चतुष्पथादौ दद्यात् ॥ मंत्रस्तु ॥ ओं नमो विष्णवे सर्वभूताधिपतये दित्यष्टल
धराय लक्ष्मीप्रियाय विष्वाधिपतये विष्णवे नमः ॥ विष्णुगर्हित्वं कमास्तु स्वाहा ॥ त
तः आचार्या सर्वतो भद्रदेवतामावाहयेत् ॥ मंत्रैर्नाम मंत्रैर्वा ॥ मध्ये ब्रह्माणं ॥ ब्रह्म
जस्तानं वामदेवो ब्रह्मास्त्रिष्टुप् ॥ ब्रह्मास्त्रापने विनियोगः ॥ ॐ ब्रह्म जस्तानं ० विवृः ॥
ब्रह्माणं सांगं सपरिकारं आवाहयामि ॥ एवमुक्त्वा ॥ उदीचीमारुमवायव्यपथं तं
कुबेरादीनां अष्टौ लोकपालान् ॥ आप्यायस्व गीतमः सोमो गायत्री ॥ सोमावाह ॥

राम

॥८॥

(8A)

आप्यायस्वस० धे॥२॥ अशित्वा जीगर्तः श्रुनः शोपईशानो गायत्री॥ ईशानावाह०
अशित्वा देव० महे॥३॥ इंद्रं वो मधुच्छंद्रो गायत्री॥ इंद्रावाह०॥ इंद्रं वो विश्वतः० वक्तुः॥४॥
अग्निं काण्वो मेधातिथिरग्निर्गायत्री॥ अग्निमावा०॥ अग्निं दत्तं वृणी० तु॥५॥ यमाय
सोमं यमो नृष्टुः॥ यमावाह०॥ यमाय सोमं० तः॥६॥ मोषुणो घोरः काण्वो निर्ऋतिर्गा
यत्री॥ निर्ऋतिमावा० मोषुणः परा परा० ह॥७॥ तत्वायामिश्रुनः शोपो वरुणः स्त्रिष्टुः॥
वरुणावाह०॥ तत्वायामिब्र० षीः॥८॥ वायो रातंगौ तमो वामदेवो वायु नृष्टुः॥ वायुमावा०॥
वायोः रातं हरी० सा॥९॥ वायुसोममध्ये अष्टौ वसन्॥ जमया अत्र मेत्रा वरुणो वसिष्ठो व
सवः स्त्रिष्टुः॥ अष्टौ वसन्ता० जमया अत्र वसवो० स्वा॥१०॥ सोमईशानयोर्मध्ये राकादरा
रुद्रान्॥ आरुद्रासः रमावा स्वः राकादरा रुद्रो जगती॥ राकादरा रुद्रानावा० आरुद्रा
स इंद्रं वो० न्यवे॥११॥ ईशानेन्द्रयोर्मध्ये राकादरादिसान्॥ सानुसामदोमस्यो द्रा

९

(१)

दशादित्या जगती॥ द्वादशादित्या वा०॥ त्यानु क्षत्रियां अव० ष्टये॥ १२॥ इंद्राग्निमोर्मध्ये
 अश्विनौ॥ अश्विनारुद्रगणोगोनमोऽश्विनारुद्रिक॥ अश्विना वा०॥ अश्विनावति० तं॥ १३॥
 अग्नियममध्ये विश्वादेवान्संपैतृकान्॥ ओमासो मधुच्छंदा विश्वेदेवा गायत्री॥ विश्वेदेवाना०॥
 ओमासश्चर्यणी० तं॥ १४॥ यमनिर्ऋतिमध्ये सत्यमक्षान्॥ अभित्यं देवं वामदेवः सत्यमक्षा
 प्ररुती॥ सत्यमक्षा वोनोह०॥ अभित्यं देवं सवितारमोऽण्योः कविकृतुमर्वा निसत्यसवं रत्नधा
 मभिप्रियं मतिं कविं॥ मर्द्या मस्या मतिं भविष्यति॥ द्युतत्सवीमनिहिरण्यमपाणिरमिमीतस्क्र
 तुः रूपासूवः॥ यमनिर्ऋतिमध्ये सत्यमक्षां जा०॥ १५॥ आयंगोः सर्पराज्ञी सर्पा गायत्री॥
 सर्पा वाह०॥ आयंगोः एश्विर० स्वः॥ निरऋतिवरुणमध्ये भूतनागाऽऽवा०॥ १६॥ अप्स
 रसामैतच्छृंगे गंधर्वा सरसो नुष्टुप्॥ गंधर्वा सरसा वाह०॥ अप्सरसां गंधर्वाणां० मः॥
 वरुणवायुमध्ये गंधर्वा सरसः आवा०॥ १७॥ कुमारमाना कुमारस्त्रंदस्त्रिष्टुप्॥ स्त्रंदा वाह०॥

९

(9A)

कुमारं माता युव० रतौ ॥ ब्रह्मसोममध्ये स्कंदनंदी श्वश्रुलमहाकालानूआवा० ॥ १८ ॥ क
षभमषभो वैराजो ऋषभो नुष्टुप ॥ ऋषभावा० ॥ ऋषभं मासमाजानां ० गावां ॥ ब्रह्मेष्टानम
ध्ये ऋषभं आवा० ॥ १९ ॥ अदितिर्लोक्यो बृहस्पतिः श्रुलमहाकालो गायत्री ॥ श्रुलम
हाकालावा० ॥ अदितिर्घृजनिष्ट० धवः ॥ ब्रह्मेष्टानमध्ये दक्षादि सप्तगणानूआवा० ॥
॥ २० ॥ तामग्निवर्णां सोभरिदुर्गास्त्रिष्टुप ॥ दुर्गावाह० ॥ तामग्निवर्णां त्रिप० नमः ॥ ब्रह्मे
ष्टमध्ये दुर्गां आवा० ॥ २१ ॥ इदं विष्णुर्मैधातिथिविष्णुर्गायत्री ॥ विष्णवावा० ॥ इदं वि
ष्णुर्विच० सरे ॥ ब्रह्मेष्टयोर्मैधेविष्णुं आवा० ॥ २२ ॥ उदीरतां रां स्वः स्वधा त्रिष्टुप ॥
स्वधावाह० ॥ उदीरतामवरनु० मु ॥ ब्रह्माग्निमध्ये स्वधां आवा० ॥ २३ ॥ परं मृत्योः सं
कुसुको मृत्युरोगाः स्त्रिष्टुप ॥ मृत्युरोगावा० ॥ परं मृत्योः अनुपरे० गानु ॥ ब्रह्मयमम
ध्ये मृत्युरोगानूआवा० ॥ २४ ॥ गणानां त्वाष्टसमदोगणाधिपतिर्जगती ॥ विना

सर्व० तिष्ठा

॥१०॥

(१०)

यकावा० गणानां त्वा० ब्रह्मनिर्ऋतिमध्ये गणपतिं आवा० ॥ २५ ॥ शंनो देवीरांबरी
षः सिं कदीप अपो गायत्री ॥ अपावाह० शंनो देवी० ब्रह्मवरुणमध्ये आयः
आवा० ॥ २६ ॥ मरुतो यस्य राहु गणो गौतमो मरुतो गायत्री ॥ मरुतावा०
मरुतो यस्य हि० ब्रह्मवायुमध्ये मरुतः आवा० ॥ २७ ॥ स्योना मेधातिथिर्ह
निगमित्री ॥ भूम्या वाह० ॥ स्योना पृथिवी० धाः ॥ ब्रह्मणः पादमूले कर्णिका धः
पृथिवीं आ० ॥ २८ ॥ इमं मे गंगे सिंधुक्षेत्रे यसे धोगं गायमुना सरस्वत्यौ जगती ॥
गंगा धावा० इमं मे गंगे य० या ॥ तत्रैव गंगादि नदीं आवा० ॥ २९ ॥ तत्रैव सत्पसागरा
नू ॥ धाम्नो धाम्नो राजनि तो वरुणो मुं च ॥ यदापो अधिया वरुणो निरापामहेत
तो वरुणो मुं च ॥ मयिकापो मोषधी हिं सीरे तो वि-स्व-व्य-चा भस्वे तो वरुणो मुं
च ॥ सत्पसागरान् आवा० ॥ ३० ॥ जदुपरि नाम मंत्रेण ॥ मेरवे नमः मेरुं आवाह० ॥

राम

॥१०॥

(10A)

वासपरिधौ सोमादि क्रमेण ॥ युधावाहनं कुर्यात् ॥ सोमसमीपे गदायै ० गदां आ ॥
रावं सर्वत्र ॥ ईशानसमीपे शूलाय ० शूलं ॥ इंद्रांतिके वज्राय ० वज्रं आ ॥ अग्निस
मीपे शान्त्यै ० शान्तिं ॥ यमांतिके दंडाय ० दंडां आ ॥ निर्वृत्तिसमीपे खड्गाय ० खड्गं आ ॥
वरुणांतिके पाशाय नमः ॥ पाशं आ ॥ वायुसमीपे अंकुराय ० अंकुरं ॥ तद्वासे ॥
ॐ उत्तरे गौतमाय ० गौतमं ॥ ईशान्ये भरद्वाजाय ० भरद्वाजं आ ॥ पूर्वे विश्वा
मित्राय ० विश्वामित्रं आ ॥ आग्नेये कश्यपाय ० कश्यपं आ ॥ दक्षिणे जमदग्नेये
जमदग्निं आ ॥ नैर्ऋत्ये वसिष्ठाय ० वसिष्ठं आ ॥ पश्चिमे अत्र्ये ० अत्रिं आ ॥ वायवे
अरुंधत्यै ० अरुंधतीं आ ॥ तत्वाद्यै ॥ पूर्वें रोहीन्यै ० रोहीनीं आ ॥ आग्नेये कौमार्यै ०
कौमारीं आ ॥ दक्षिणे ब्राह्मै नमः ० ब्राह्मीं आ ॥ नैर्ऋत्ये वीराद्यै ० वीराहं आ ॥ पश्चि
मे चामुंडायै ० चामुंडां आ ॥ वायवे वैष्णव्यै ० वैष्णवीं आ ॥ उत्तरे माहेश्वर्यै ० माहे

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com